

Gerek adliye koridorlarında gerekse Adalet Bakanlığı'nda son günlerde konuşulan konulardan bir tanesi de ceza hukukunda bir yıldır uygulanmaya çalışılan uzlaşma kurumuna ilişkin yasa maddelerinin değiştirileceğidir. Değişiklikle, avukatlara tanınan yetkinin ortadan kaldırılarak, yasal deyimini ile "uzlaşmacı avukat" olarak anılan görevin, avukat dışındaki kişilerce de yapılmasına imkân tanınacakmış.

Dilerim, tüm duyduklarım yanlış olsun.

Ancak bu duyduklarım doğru ise, bir avukat olarak bu düşüncede olanlara karşı ileri sürecek pek bir şeyimin olmadığını da biliyorum. Gene de ben, bana göre yapmamız gerekirken yapamadıklarımızı, dile getirmekte ve yol yakınken eksikliklerimizi gidererek, değişiklik arzusunda olanları utandırmakta yarar görmekteyim.

Bilindiği gibi uzlaşma ya da sulh olmak konusundaki yasal düzenlemelerin başlangıcı Osmanlı dönemine kadar uzanmaktadır. Diğer bir anlatımla, bu konu, ülkemizin yabancı olduğu bir konu değildir.

Cumhuriyet dönemi ile birlikte uzlaşma ya da sulh olmak yönündeki düzenlemeleri, başta HMUK olmak üzere değişik kanunlarımızda görmekteyiz. Ancak, sadece kanunlarda görmekteyiz. Hatta bunu görmezden geldiğimiz için, yasa koyucu, sulh konusundaki yasa maddelerini kaldırırken bile sessiz kalmışız.

Yakın tarihimizde, Avukatlık Yasası'nda yapılan değişiklikle, özünde HMUK da var olan, sulh yöntemini, yasa maddesi haline getirdik. Ancak, tüm görevimizin, yasa maddesi çıkarılana kadar sürdüğü düşüncesi ile bunun uygulamaya dönmesi için, yapılması gerekenleri, ne avukatlar bireysel olarak ne de meslek kuruluşlarımız olan barolar olarak hiç bir çalışma yapmadık. Hatta dava dilekçesinde ya da cevap dilekçesinde iki satır fazla yazarak Avukatlık Yasası 35/A doğrultusunda, uzlaşmaya hazır olduğumuzu bile bildirmek gereğini hissetmedik ve en azından birinci duruşmaya kadar olabilecek bir uzlaşmanın önünü açmadık. Sonuçta 35/A unutuldu.

Tam bu sırada yeni CMK ve TCK'nin kabulü ile ceza hukukunda uzlaşma kurumu gündeme geldi. Üstelik yasa koyucu, bir güvenin eseri olarak, uzlaşmacının kimliğinin avukat olmasını zorunlu saydı. Bu bir toplumsal onur olduğu gibi, aynı zamanda meslektaşların ekonomik yaşamlarına yapılan bir katkı idi. Ancak biz, yasanın çıkmış olmasını yeterli gördük ve uzlaşma kurumunun yasa maddesi zoru ile uygulanabileceğini düşündük, yaygınlaşması için hiç bir çaba göstermedik bu nedenle yanıldık.

Uzlaşma kurumunun gelişebilmesi için, kurumun, öncelikle toplum tarafından tanınması sağlanmalıydı. Kurumun topluma tanıtılması aşamasında, uzlaşma görevinin avukatlar tarafından yerine getirileceği vurgulanmalı ve toplumun bazı kesimlerinde var olan yargı dışı hatta yasa dışı uzlaşma girişimlerinin yasal uzlaşma ile çözümlenebileceği-

ne ilişkin mesajlar verilmeli idi. Böylece, toplumda hem uzlaşma bilincinin yerleşmesi hem de yasal olmayan uzlaşma sistemlerinin toplumdaki uzaklaştırılması sağlanabilirdi.

Ayrıca, uzlaşma kurumunun sadece hukuksal bilgi ve beceri ile çözümlenemeyeceği gerçeği dikkate alınarak, özellikle toplu iş görüşmelerinde, özel sektöre ilişkin yönetim ve mal alımlarında, yerleşmiş, uzlaşma kuralları gözden geçirilerek, hukuk alanına uygulanması olanaklı olanlar, bu işi benimseyen meslektaşlara tanıtılabilirdi. Hatta bu alanda, hükümetin de desteği alınarak, eğitimin belgeye dayanması sağlanabilirdi.

Günümüzde rekabetin yasaklanmasının olanaksız olduğu dikkate alınarak, haksız rekabeti önleyici önlemler alınmak şartı ile uzlaşmacı avukatların topluma tanıtılması hatta onların bu işteki başarı oranlarını gösterir bilgileri içerecek şekilde tanıtılması sağlanabilirdi. Böylece, uzlaşmak isteyen tarafların serbestçe bu tanıtım kütüklerinden seçim yapmalarına olanak verilir. Hâlbuki sistem bu yönü ile oluşturulmadığı için, uzlaşmacı avukat talebi halinde, ister istemez baronun ataması yolu seçilir hale geldi. Atama bir problemi beraberinde getirdi. Uzlaşmacı avukat listelerinde yer alan (ben dâhil) pek çok avukat, özel bir eğitim görmeksizin, bu işe talip olduk. Üstelik uzlaşma için ödenmesi gereken ücretin saptanmasında, meslek kuruluşları, meslektaşların emek ve giderlerini dikkate almaksızın, sembolik ücretler saptadı. Meslek odaları, elden ele gezen, bir yurt dışı uzlaşmayı canlandıran CD yi dikkatsizce bile izlemiş olsalardı, uzlaşmanın gerçekleşeceği mekânda en az, dört odanın olması gerektiğini görürler, bunun bir bedeli olduğunu anlarlar ve uzlaşmacının ücretini saptarken daha gerçekçi olurlardı. Uzlaşma her zaman, ufak tefek maddi hasar içeren trafik kazası ile sonuçlanmış, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suç kapsamında kalan bir yaralama ya da yaralanma olayı değildir. Uzlaşmada yer alan maddi değerler çok yüksek olabilir. Taraflar bu uyuşmazlıklarının çözümünü, hatta infazını, yargı kararı ile hiç harç ödemedi hem de kısa zamanda elde edeceklerine göre, bunun bedeline katlanmak zorundadır. Üstelik hürriyeti bağlayıcı cezanın küçüğü büyüğü olmaz. Böyle bir olasılıkla karşılaşan kişi bunun da bedelini ödemekle yükümlüdür. Üstelik bedeli ödenen şeyin kıymeti daha iyi anlaşılır.

Kısaca, barolar ve TBB'nin Avukatlık Kanunu'nun kendilerine verdiği "avukatlık mesleğinin gelişmesine, avukatların haklarının korunmasına ve sosyal durumlarının geliştirilmesine..." ilişkin görevi yerine getirirken, uzlaşma kurumunun avukatlara tanınan bir onursal görev olduğunu dikkate alarak gereken iyileştirmeleri yapmalarının gerektiğini düşünüyorum.

Eğer suskunluğumuz devam ederse az da olsa görmeye başladığımız patent vekilleri yanında çalışan maaşlı ve/veya yüzdeli avukatlar gibi uzlaşmacı yanında çalışan maaşlı ve/veya yüzdeli avukatlar da görmeye başlayabiliriz.

Ankara, 1 Ağustos 2006